

โรงไฟฟ้าชีวมวล : ปัญหาที่ยังไม่แก้ไข

ท้องถิ่นปริทรรศน์

๑ สมพันธ์ เตชะอธิก

การใช้เทคโนโลยีที่คิดว่าจะสะอาด ไม่ทำลายสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน แต่เมื่อเกิดโรงงานไฟฟ้าชีวมวลขึ้นจริง กลับส่งผลกระทบต่อทางเลวร้ายมากขึ้นๆ

สมัชชาสุขภาพจังหวัดสุรินทร์ได้เขียนรายงานผลกระทบต่อสุขภาพในพื้นที่ไว้ว่า เมื่อย้อนเวลาไป เมื่อปี 2550 ที่โรงไฟฟ้าขนาด 9.9 เมกะวัตต์ ได้เปิดเดินเครื่องจำหน่ายไฟฟ้าเป็นโรงแรกในจังหวัดสุรินทร์ ที่เป็นพลังงานทางเลือกหนึ่งของประเทศ พร้อมกับความวิตกกังวลของพี่น้องประชาชนที่อยู่บริเวณรอบโรงไฟฟ้าว่าจะมีผลกระทบต่ออะไรเกิดขึ้นหรือไม่?

ล่วงเลยมาจนถึงปัจจุบัน ปี 2556 ที่โรงไฟฟ้าชีวมวลในจังหวัดสุรินทร์ ได้เกิด

ขึ้นและจำหน่ายไฟฟ้าแล้ว จำนวน 6 โรงพบว่า ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโรงไฟฟ้าที่เป็นพลังงานทางเลือกที่คิดว่าสะอาด ปรากฏเป็นจริง มีปัญหาทั้งเรื่องฝุ่นละออง น้ำฝนที่รับประทานไม่ได้ หลังคาปนเปื้อนไปด้วยคราบของฝุ่นละออง จากการขนส่งชีวมวล ที่ตามมาด้วยการจราจรติดขัดและฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจาย รวมทั้งกลิ่นเหม็นจากโรงไฟฟ้าที่เกิดการหมักหมมและการเผาไหม้จากขานอ้อย และเปลือกไม้ยุคาลิปดัส ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งภูมิแพ้ หายใจขัด ผื่นคัน ปัญหาเหล่านี้ ชุมชนได้ร้องเรียนไปยังผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะๆ แต่ก็ไม่ได้รับการแก้ไข

ปัญหาดังกล่าวได้เข้ามาสู่เวทีการพูดคุยของคณะทำงานยั่งยืนจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของคนที่มีใจประเด็นเรื่องพลังงานชุมชนมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะกับชุมชนเพื่อเสนอให้กับผู้ประกอบการได้แก้ไขปรับปรุง

แต่ดูเหมือนเรื่องราวปัญหาต่างๆ ก็ยังไม่คลี่คลาย ผลกระทบยิ่งจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อโรงไฟฟ้าขยายกำลังการผลิตเพิ่มขึ้น ทำอย่างไรที่จะทำให้เสียงของประชาชนดังขึ้นพื้นที่ที่ไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นได้เรียนรู้จากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบแล้ว เครื่องมืออะไรที่จะทำให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีเสียงอย่างมีพลัง

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพที่จะเกิดขึ้นจากโรงไฟฟ้าชีวมวล มีกระบวนการนำเสนอปัญหาผลกระทบต่อเกิดขึ้น ว่ามีเรื่องใดบ้างปัจจัยที่เกี่ยวข้องและบริบทของพื้นที่ การศึกษาศักยภาพด้านพลังงานในจังหวัดสุรินทร์ ข้อมูลเบื้องต้นของโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่ง บริบทของชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าผลกระทบต่อเกิดขึ้นต่อประชาชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่งข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ผู้ได้รับผลกระทบและผู้เกี่ยวข้อง

การศึกษาจากเอกสาร เว็บไซต์ การสัมภาษณ์รายบุคคล การทำกรณีศึกษาผู้ได้รับผลกระทบ 15 กรณี การประชุมกลุ่มจำนวน 6 ครั้งมีผู้เข้าร่วม 327 คน การทำแผนที่การใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลในพื้นที่รัศมีไม่เกิน 2 กม. จำนวน 1,296 ครอบครัวยุค และพื้นที่รัศมี 2-5 กิโลเมตร 315 ครอบครัวยุค การสังเกต นั่งนักรถยนต์เข้าออกโรงไฟฟ้า ข้อมูลผลกระทบต่อที่เก็บรวบรวม ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม (ฝุ่นละออง เสียง กลิ่น น้ำ การจราจร ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร) ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์ การทำกรณีศึกษาแบบสอบถามการได้รับผลกระทบ ประชุมกลุ่ม ศึกษาสภาพอดีต ปัจจุบันของชุมชนผลกระทบต่อเกิดขึ้นจากโรงไฟฟ้า ทำแผนที่สภาพชุมชน บริเวณพื้นที่เสี่ยงที่ได้รับผลกระทบ แบบสังเกต การนักรถยนต์เข้าออกโรงไฟฟ้า

การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่ชุมชนรอบโรงไฟฟ้าอื่นๆ เป็นการ

พาทิมงานวิจัยไปศึกษา แลกเปลี่ยนกับพื้นที่ที่จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าของบริษัทบัวสมหมายที่ อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี และพื้นที่โรงไฟฟ้าถ่านหินและโรงไฟฟ้าชีวมวลที่ปราจีนบุรีและฉะเชิงเทรา ใช้วิธีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยน

จัดเวทีเพื่อนำเสนอผลในพื้นที่ และรวมเวทีใหญ่ทั้งสองพื้นที่การจัดในพื้นที่เน้นผู้เข้าร่วมจากชุมชน การจัดเวทีภายนอกได้เชิญหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมรับทราบและให้ข้อเสนอแนะด้วยการจัดประชุมนำเสนอผล และการให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ โดยนำส่งเอกสารให้กับผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน

นำผลไปเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนร่วมกันแสวงหามาตรการแก้ไขเพื่อรับฟังแนวทางแก้ไข แม้ว่าผลกระทบทางสุขภาพร่างกาย จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม จะยังไม่แก้ไขปัญหาให้หมดไป

แต่ชุมชนก็มีเครื่องมือการประเมินผลกระทบสุขภาพที่สะท้อนให้หน่วยงานต่างๆ นำไปแก้ไขปัญหาคู่คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้นในอนาคต